శాంతాదేవి

రైలు స్టేషన్‌లో ఆగింది. అంతవరకు కునికిపాట్లు పడుతున్న సావిత్రి మెలకువ తెచ్చుకుని చుట్టూ చూసింది. బయటసన్నగా తుంపరపడుతూంది. అది చాలా చిన్న స్టేషన్. రైలు ఎక్కువసేపు ఆగకుండానే బయలు దేరింది. రైలు కదలగానే ఒక నడివయస్సు మనిషి గబ గబా చేతిలో పెట్టె లోపలికి తోసి తనుకూడా లోపలికి జొరబడ్డాడు. పెట్టెలో ఎక్కువమంది జనం లేక పోయినా అసలు లేకుండా పోలేదు. అతను పెట్టె ఓ వారగా ఉంచి చోటు కోసం కలయజూశాడు. సావిత్రి భర్త సూర్యనారాయణ తన పక్కనున్న పిల్లవాణ్ణి తీసి ఒళ్లో కూర్చోపెట్టుకొని, ఆ పెద్దమనిషిని ఆ స్థలంలో కూర్చోమన్నట్టుగా సైగ చేశాడు. అతను ఎక్కువసేపు ఆలోచించకుండానే సూర్యనారాయణ పక్కన కూర్చున్నాడు. రైలు పోతూంది. చిన్న చిన్న ఊళ్లు దాటిపోతున్నాయి. సావిత్రి బయటికి చూస్తున్నదల్లా ఒకసారి ఇటుతిరిగి ఎదురుగా కూర్చున్న ఆయనవేపు చూసింది. మళ్లీ చూసింది. చూపు మరల్చుకోకుండా పరిశీలనగా. ఆమె మనస్సు ఎక్కడో జ్ఞాపకాలను తవ్వుతూంది. ఒక్కసారిగా గుర్తువచ్చి నట్టు 'అవును. . . . .అతనే, అతనే!' అనుకుంది. మనస్సులో. ఆమెకళ్లు ఒక్కసారిగా మెరిశాయి వింతగా. 'ఎంత ఆశ్చర్యం! ఏనాటి కలయిక యిది? మళ్లీ ఈనాడు ఇలా కలుసుకోవటం? . . . .' ఆశ్చర్యంతో

(తరువాయి 34 వ పేజీలో)

(31 వ పేజీ తరువాయి)

సావిత్రి అతనివేపే చూస్తోంది తదేకంగా. . .కొద్దిసేపటికి తల వంచుకుని కూర్చున్న అతను కూడా తల ఎత్తి పెళ్ళిలో ఉన్న వారందరిని కలయజూస్తుంటే అతని చూపులు సావిత్రిమీద పడ్డాయి. అంతవరకు అతనివేపే చూస్తున్న సావిత్రి మెల్లిగా చూపులు తిప్పుకుంది. మనస్సులోనే నిట్టూర్చింది. 'అతను గుర్తించి ఉంటాడా? . . . ఏనాడయింది, తమ ఇద్దరు ఆనాడు కలుసుకున్న పరిస్థితులు ఎటువంటివి?' సావిత్రి ఆలోచనలు గతాన్ని చీల్చుకుని పరుగులెత్తాయి.

. . . . . .ఆనాడు నలుగురు పెద్దమనుషుల ఎదట తల వంచుకుని కూర్చున్న సావిత్రి మొహంలో ఎటువంటి భావాలులేవు. నిర్వికారంగా కూర్చుంది. అంతకుముందు రెండుసార్లు జరిగిన సంఘటనల ఫలితంగా ఆమె ఏ విషయము తనకు చెందనిదానిలా కూర్చుంది. కానీ . . ఎందుకో తల ఎత్తి చూసిన సావిత్రి కళ్ళు ఒక్కక్షణం ఆ అపరిచిత వ్యక్తిని పరీక్షగా గమనించాయి. అంతవరకు నిరాశగా కూర్చున్న ఆమె మొహం ఒక్కసారి వెలిగినట్లయింది. ఆమె కళ్ళు తృప్తితో మెరిశాయి. అతని పెదవులమీద చిరునవ్వు చూస్తూ ఎంతసేపైనా అలా కూర్చోవాలనిపించింది. . . .లోపలికి వెళ్ళినా ఆమె గుండె దడతగ్గలేదు. ఎన్నడు మొహం కూడా చూడని ఆవ్యక్తి పదహారేళ్ళ సావిత్రిని అలా ఆకర్షించాడు. సావిత్రి మనస్సు పూర్తిగా అతని అధీనమైపోయింది.

> **నిష్కారణంగా. . .**
> ఒక పని చేయవలసివస్తే అందుకు తగినంత కారణం ఉండాలి. అది లేనప్పుడు ఆ పని నలా వదలివేయడమే మంచిది.
> —థామస్ స్కాట్

కళ్ళు తెరిచినా, కళ్ళు మూసినా అతని రూపమే గోచరించింది కొన్నాళ్ళపాటు. . . . సావిత్రి తండ్రి అంతకు ముందు ఒకటి రెండు సంబంధాలు చూసినా అవి సావిత్రి మనస్ఫూర్తిగా అంగీకరించలేకపోయింది. సూటిగా, ధైర్యంగా తండ్రితో చెప్పింది. సావిత్రి తండ్రి జానకిరామయ్య బొత్తిగా లేనివాడు కాకపోయినా వేలకువేలు కట్నాలు గుమ్మరించగల స్తోమతుమట్టుకు లేదు. తాము తెచ్చిన పెళ్ళికొడుకులిద్దరు ఆయనకు సంతృప్తినే కలిగించారు. కానీ. . . ఒక్కగానొక్క కూతురి అంగీకారం కూడా అవసరమేకదా! ఆమెనా విషయంలో బలవంతం చెయ్యలేకపోయాడు.

. . . .ఈసారి సావిత్రి అంగీకారందాకా రానవసరం లేకుండానే ఈ సంబంధం తప్పిపోయే పరిస్థితులు కలిగాయి. ఉన్న ఒక్కకొడుక్కి సాధ్యమైనంత కట్నం గాబట్టుకోవాలనే వాళ్ళ అభిప్రాయాన్ని జానకిరామయ్య ఆర్థిక పరిస్థితులు ఏమాత్రం మార్చలేకపోయాయి. చివరికి ఆశ నిరాశ చేసుకున్న జానకిరామయ్య ఈ విషయం కూతురిదాకా రానివ్వలేదు. కానీ సావిత్రితల్లి కూతురి మనస్సు తెలుసుకుంది. మెల్లిగా కదిపింది. సావిత్రి మొహం సంతోషంతో మెరిసింది. కళ్ళతోనే తన అంగీకారం తెలియపరిచింది.

"అమ్మాయికి ఇష్టమేలాగుంది." అని భార్య చెప్పినప్పుడు విచారంతో మాట్లాడలేకపోయాడు. బంగారు బొమ్మలాఉండే కూతుర్ని ఒక్కక్షణం తలుచుకుని 'వాళ్ళ కళ్ళకు పొరలు కమ్మాయి. లేకపోతే వెధవ డబ్బు కోసం నిక్షేపంలాంటి పిల్లని వదులుకుంటారా?' అనుకున్నాడు మనస్సులోనే. . . . .కూతురి భవిష్యత్తు దృష్టిలో పెట్టుకుని మళ్ళీ ఒక్కసారి కబురు పంపాడు పెళ్ళికొడుకు తండ్రికి. కానీ వాళ్ళనించి ఆశించిన సమాధానమేమి రాలేదు. . . .కొన్నాళ్ళు గడిచాక పెళ్ళికొడుకు మధ్యవర్తుల్ద్వారా కబురు పంపాడు. తన తండ్రి నెలాగైనా ఒప్పించమనీ, తనకు పిల్ల నచ్చిందనీ 'అముక్కే తండ్రితో చెప్పలేకపోయాడా!' అనుకున్నాడు జానకిరామయ్య.

'నేనంటే ఎంత ఇష్టం! . . . . అందుకే తండ్రి కాదన్నా తను సాహసించాడు. ఈ పెళ్ళి కుదిరితే తను ఎంత అదృష్టవంతురాలు!' అనుకుంది సావిత్రి. . . . మరి కొన్నాళ్ళు ఎటూ తేలకుండా నలిగింది ఆ విషయం. సావిత్రి ఎదురు చూస్తోంది, ఎప్పటికైనా వాళ్ళనించి అంగీకారం తెలుస్తుందనీ, అతను పెద్దవాళ్ళ నెదిరించైనా తనను చేసుకోవటానికి సిద్ధపడతాడనీను. "ఎందుకో అంత ధైర్యం?" అని ఎవరైనా అడిగితే "ఏమో, నామనస్సుకి అలా తోస్తోంది. ఆనాడు అతనిచూపులు నాకాధైర్యాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. . ." అని చెబుతుంది సావిత్రి.

సావిత్రి అలా ఎదురు చూస్తూనేఉంది. రోజులు, వారాలు, నెలలు గడిచిపోయాయి. సావిత్రి మొహంలో మెరుపు మెల్లిగా అదృశ్యమైపోయింది. ఆమెకు ఆ పెళ్ళికొడుకు తత్త్వమేమీ అర్థంకాలేదు. అతనికి తనంటే ఇష్టమేగానీ పెద్దవాళ్ళ నెదిరించలేక పోతున్నాడని మనస్సు సమాధాన పరుచుకుంది. కానీ అటువంటి బలహీనత ఆమె క్షమించలేదు. క్షమించలేక చెయ్యగలిగింది లేదు. . . తరవాత వాతరవాత అతనికి పెళ్ళి అయిపోయిందని తెలిశాక ఇంటిలోనివారందరు ఓ నిట్టూర్పు విడిచి ఊరుకున్నారు.

'చూసినవాళ్ళంతా చేసుకుంటారా? అనుకున్నదల్లా అవుతుందా! దానికెక్కడ రాసిపెట్టి ఉందో!' అనుకుని సావిత్రి తల్లి, తండ్రి సమాధానపడ్డారుగాని, సావిత్రి మట్టుకు తన మనస్సులోనించి అతని రూపం చెరిపివెయ్యలేకపోయింది. 'తనకు పెళ్ళి కాకుండాపోదు, అతనికి భార్య రాకపోదు. . . . కానీ అతను మాత్రం తనకి గగనకుసుమమే!' అనుకుంది ఆవేదనగా. ఆమె బాధ ఎవరు అర్థం చేసుకోలేదు. జానకిరామయ్య పట్టుదలగా వెతికాడు రెండుమూడుచోట్ల "నాకూతురికి దాని తాతలాంటి సంబంధం తీసుకువస్తా"నని. తన పట్టుదల నిరూపించుకోవటానికన్నట్లు కొన్నాళ్ళకు అతి సామాన్య కుటుంబంలో పుట్టిన సూర్యనారాయణ కిచ్చి సావిత్రి వివాహం చేశాడు.

సూర్యనారాయణ ఏమంత చదువుకున్నవాడు కాదు. రూపం కూడా చెప్పుకోదగట్టుగాలేదు. సావిత్రి ముందు దిష్టిబొమ్మలా ఉన్నాడన్నా అతిశయోక్తి కాదు. ముప్ఫయి సంవత్సరాల వయస్సులో, నల్లటి ఛాయతో, పొలంపనులు చేసిన కండబలమేగానీ ఎక్కడా నాజూకుతనమన్నది కనపడని కరుకుతేలిన శరీరంతో చూడటానికి ఒక విధమైన జుగుప్స కలిగించే సూర్యనారాయణని, నిండా ఇరవైఏళ్ళులేని సావిత్రి ఏం చూసి చేసుకుందీ అంటే ఎవరు చెప్పలేరు. ఆమె మనస్సు ఆలోచించటం ఎప్పుడో మానేసింది. జరిగే విషయాలేవీ తనకు సంబంధించనట్టుగా తలఎత్తి భర్త మొహం చూడడానికైనా ఇష్టపడక తలవంచుకుని కూర్చుని, యాంత్రికంగా అతనిచేత తాళి కట్టించుకుని లేచింది. సావిత్రి పెళ్ళి ఈ విధంగా ముగిసింది. జానకిరామయ్య చాలా సంతృప్తిపడ్డారు. "పిల్లవాడికి, అందం లేకపోతేనేం? యాభై! ఎకరాల మాగాణీ పెద్ద పెద్ద ఇనపకొట్లు, బంగారపుకొట్లు . . . ఇట్లాంటి సంబంధం వెయ్యి జన్మలెత్తినా తీసుకురాగలనా? . . ." అని తెలిసిన వాళ్ళందరి ఎదటా తన ప్రతిభ ప్రదర్శించాడు. తండ్రినోట ఈ మాటలు విని నిర్లిప్తంగా ఊరుకుంది సావిత్రి. 'మనిషి సుఖపడటానికి ఒక్క ఐశ్వర్యమే చాలదు నాన్నా!' అనుకుంది బాధగా. పెళ్ళి రెండురోజులు వెనక సావిత్రి పెద్ద అగ్నిపర్వతాన్ని గుండెల్లో దాచుకుని, పైకి ఏం పట్టనట్టు నిర్వికారంగా ఊరుకుంది.

సావిత్రి భర్త సూర్యనారాయణకి అందం ఒక్కటే కాదు తక్కువ. భార్యాభర్తలకు తూర్పు పడమరలంత దూరం ఉంది. కాపరానికి వెళ్ళిన తరవాత ఈ సంగతి తెలుసుకోవటానికి సావిత్రికి ఎక్కువకాలం పట్టలేదు. అతనికున్నంత సంకుచితత్త్వము, భార్యపట్ల ఏపురుషుడు ప్రదర్శించలేనంత నిరాదరణ ఇవే అతన్ని గురించి సావిత్రి తెలుసుకున్న నిజాలు. కానీ లాభంలేదు. అంతా మించిపోయింది. ఒలికిపోయిన పాలని గురించి పడే బాధ సావిత్రి పడుతున్నది, ఆనాటినించి . . . ఈనాడు . . . . నలుగురు పిల్లల తల్లి అయి . . . రోగిష్ఠి అత్తామామలకు సేవచేస్తూ, అనుమాన పిశాచి అయిన భర్తతో కాపరం చేస్తున్న సావిత్రి, ఈనాడు గతాన్నంతా స్మరణకు తెచ్చుకుంటూ విచారిస్తున్నది. తాను పొందవలసినదాన్ని పొందలేకపోయింది. జీవితం అనుభవించటానికి అనుకూలమైన పరిస్థితులు తనకులేవు. ఈ జన్మ ఇలా గడిచిపోవలసిందే!

సావిత్రి నిట్టూర్చి ఎదటసీట్లో కూర్చున్న అతనివేపు చూసింది. అతను ఆమెనేమీ గుర్తించినట్టు పేపరు చదువుతూ కూర్చున్నాడు. సావిత్రికి ఇది మరీ బాధాకరంగా పరిణమించింది. 'తనను గుర్తించి కూడా ఎరగనట్టు నటిస్తున్నాడా? లేక నిజంగానే తన. అంతగా మారిపోయిందా! ఆనాడు తనకోసం అంత తపనపడ్డ వ్యక్తి ఆమాత్రం గుర్తించలేడా!' సావిత్రికి అతనితో మాట్లాడాలనిఉంది. కానీ, పక్కనే కూర్చున్న సూర్యనారాయణ కళ్ళు విశాలంగా తెరుచుకుని పరీక్షగా గమనిస్తున్నాడు చుట్టూ ఉన్న జనాన్ని. సావిత్రి అతనితో మాట్లాడటానికి సాహసించలేకపోయింది. కనీసం అతను తనను గుర్తిస్తే గుర్తింపు సూచనగా అతని పెదవులమీద చిన్న చిరునవ్వు కదిలితే చాలు తనకి! అందుకే చూస్తోంది అతని ప్రతి కదలిక గమనిస్తూ. క్షణాలు గడిచిపోతున్నాయి.

. . . . . . అతను పేపరు పక్కన పడేసి ఒకసారి సావిత్రివేపు చూసి దీర్ఘంగా ఆలోచించసాగాడు. సావిత్రి ఆత్రంగా అతని కళ్ళల్లో ఏదో కనిపెడుతున్నట్టు చూడసాగింది. 'అతను తనను గుర్తుపట్టాడేమో! . . . గుర్తిస్తే ఏమి ఆలోచిస్తున్నట్టు? తనను గురించే?' ఈ ఆలోచన కలగగానే సావిత్రి గుండె ఒక్కక్షణం ఆగి తిరిగి కొట్టుకోవటం మొదలుపెట్టింది. అతని మొహంలో మారేభావాల కోసం ఆటే చూస్తున్న సావిత్రి భర్త పిలుపుతో ఉలిక్కిపడి ఇటు తిరిగింది. అప్పటికే కళ్ళు చింత

నిప్పులా చేసుకుని చూస్తున్నాడు అతను భార్యవేపు. సావిత్రి తల దించుకుంది. ఆమె కళ్లల్లోని కన్నీటి పొర అర్థం చేసుకునేశక్తి ఎవరికీలేదు. గంటలు గడిచిపోయాయి. రైలు ఏదో చిన్నస్టేషన్‌లో ఆగగానే అతను పెట్టె తీసుకుని రైలు దిగాడు. తనను వెంటాడుతున్న చూపులను గమనించేస్థితిలోలేడతడు.

సావిత్రి వెళ్లిపోతున్న అతనివేపే చూస్తూ కూచుంది. రైలు కదిలేవరకూ. ఆమె మొహంలో కారు మేఘాలు అలుముకున్నాయి. 'అతను ఒక్కసారి తనవేపు చూస్తే? . . . గుర్తించినట్టు మొహంపెడితే! లేదు. అతడు తనను గుర్తుపట్టలేదు!' సావిత్రి నిరాశగా నిట్టూర్చింది. 'అతని మొహంలో దైన్యానికి, విచారానికి కారణం మరేమైనా ఉన్నదా?' అనుకుంది సావిత్రి. 'అతని చూపులు అంత దీనంగా ఉండటానికి కారణ మేమిటి?' సావిత్రి ఆలోచనలు సాగిపోతున్నాయి. 'అతని పరిస్థితులు ఏవిధంగా ఉండి ఉంటాయో!' పెళ్లి అయినట్లు తెలుసుగానీ, తరవాత అతన్ని గురించి ఒక్క విషయం కూడా తెలిసిరాలేదు. అతనికే విధం గానూ విచారం ఉండి ఉండదా?' సావిత్రి ఎగతాళిగా నవ్వు కుంది తనలో తాను. 'ఆనాడు అతను వలచి చేసుకుందా మనుకున్న పిల్ల దూరమయింది. అది అతని అసమర్థతే కావచ్చు. అయినా ఆలోటు ఎవరూ తీర్చలేనిదికదా! ఇంతకన్నా వేరే కారణమేమి కావాలి? తనకు పెళ్లి కాకుండా పోలేదు, అతనికీ భార్య రాకపోలేదు. కానీ తమ ఇద్దరికీ ఆకాశానికీ, భూమికీ ఉన్నంత దూరం ఉంది. అది ఈ జన్మకి తరగదు. ఇంతకన్నా విచార మేమి ఉంది, తమ జీవితాల్లో!' సావిత్రి నిట్టూర్చింది. ఆ ఆలోచనే ఆమె గుండె నలిపివేస్తున్నట్టుంది. . . రైలు స్టేషన్‌లో ఆగగానే భర్త వెంట పిల్లలతో మెల్లిగా దిగింది. భార్య మొహంలో ఒక విధమైన మార్పు కనిపెట్టాడు సూర్యనారాయణ. . . .మనస్సుకి ఎంత సర్ది చెప్పుకుందామన్నా అతని రూపం అనుక్షణం వెంటాట్టం మానలేదు సావిత్రిని చాలా రోజులు. 'భర్త ఉండీ, నలుగురు పిల్లల తల్లి అయి, ఈనాడు గతాన్ని తలుచుకు విచారించటం, తెలివితక్కువ, నిరర్థకము కూడాను!' అనుకునేది. అయినా తనకు జీవితంలో జరిగిన పొరపాటు ఆమె మరిచిపోలేక పోతూంది. పెళ్లి అయిన ఇన్నాళ్లకు అతను తటస్థపడి మానుతున్న గాయాన్ని రేపినట్టయింది. 'అతని జీవితం ఏవిధంగా ఉండి ఉంటుంది?' సావిత్రి కళ్లముందు చిన్న తెర లేచింది. 'భార్య అనాకారిదే కావచ్చు. తండ్రి అడుగు జాడల్లో నడిచే మనిషికి కట్నం కోసమే వివాహ మాడే ప్రబుద్ధుడికి అందంతో పనిలేదు.' సావిత్రి ప్రతిక్షణం అతని కుటుంబ పరిస్థితులు తెలుసుకుంటూ ఉంటుంది.

అనాకారి భార్యతో, ఇష్టంలేని సంసారం సాగిస్తూ, గతించిన జ్ఞాపకాలని మనస్సులోనించి చెరిపివెయ్యలేక, ఒక విధమైన మానసిక వ్యథతో కుంగి కుమిలిపోతున్న ఒక మానవాకారం గోచరించేది ఆమె కళ్లకి. వెంటనే కసితో కూడిన చిరునవ్వు మెదిలేది ఆమె పెదవులపైన. వెనకనే చిన్ననిట్టూర్పు. అది సంతృప్తితో కూడినదో, నిరాశా పూరితంగా వెలువడినదో ఆమెకే అర్థంకాదు.

* * *

"రండి. చాలా రోజులకి కనిపించారు. కులాసాగా ఉన్నారా? ఎప్పుడు రావటం?" సావిత్రిని ఆహ్వానిస్తూ పార్వతి సంతోషంగా చూసింది.

"ఇన్నాళ్ళయినా నన్ను మరిచిపోలేదన్నమాట!" సావిత్రి మెల్లిగా నవ్వింది.

"అమ్మో! ఒక ఇంట్లో ఏడు సంవత్సరాలపాటు కలిసి ఉన్నావన్న జ్ఞాపకమేనా లేదంటారా నాకు?"

". . . . ."

. . . . . . పుట్టింటికి వచ్చిన సావిత్రి ఎదురింట్లో కొత్తగా దిగిన పార్వతిని చూసి గుర్తుపట్టి పలక రించింది. సావిత్రి అత్తవారింట్లో ఏడేళ్లపాటు ఉన్న పార్వతి సావిత్రితో పరిచయం మరిచిపోలేదు, ఏళ్లతరబడీ మనుషులు దూరమయినా అది చాలా ఆనందాన్ని కలగజేసింది సావిత్రికి. 'అద్దెకు ఉన్నంత మాత్రాన ఇన్నేళ్లపాటు గుర్తుంచుకునే ఓపిక ఎంతమందికి?' అనుకుంది. . . . . . .

మామూలు కబుర్లు పూర్తి అయ్యాక ఒకరినిగూర్చి ఒకరు పూర్తిగా తెలుసుకున్నారు. పెళ్లికాకముందు సావిత్రితో పరిచయం ఉన్న పార్వతి జీవితంలో చాలా మార్పులు జరిగాయి. . . . . ఈ మధ్యకాలంలో పార్వతి పెళ్లి అయింది. ఇద్దరు పిల్లలు కూడాను . . . పార్వతి పెళ్లిఫోటో చూసిన సావిత్రి మనస్సు తీవ్రంగా గాయపడ్డది. తదేకంగా ఫోటోవేపు చూస్తున్న ఆమె కళ్లల్లో కనిపించీ, కనిపించకుండా సన్నటి నీటిపొర కదలి మాయమైంది. సావిత్రిలోని మార్పు కనిపెట్ట లేని పార్వతి తన సంసార జీవితంలోని విశేషాలను చెబుతూంది. ఆనందంతో, భర్త తననెంత ప్రేమగా చూసుకుంటున్నదీ, పిల్లల ఆటపాటలు, వారి ముద్దు ముచ్చట్లూ మొదలయినవి. ఇవేమీ వినేస్థితిలోలేదు సావిత్రి. ఆమె మెదడు మొద్దుబారిపోయింది. . . ఏదో చెప్పి, "ఏమంటావు సావిత్రీ?" అని అడిగింది పార్వతి. ఆమె మొహంలో సంతోషాన్ని పాడు చెయ్యటం ఇష్టంలేక, అసలుమాట చెవిన పడక పోయినా నీరస కంఠంతో,

"అవును పార్వతీ, నువ్వు చాలా అదృష్టవంతురాలివి. జీవితంలో ఇంతకన్నా స్త్రీ కోరుకునేది ఏమీలేదు. . .' అని నిట్టూర్చింది.

"నేను వెడతాను పార్వతీ" అని లేచింది. ఉన్నట్టుండి స్నేహితురాలిలో మార్పు అర్థంకాక,

"అదేమిటే, అప్పుడే? మావారు వస్తారు. పరిచయం చేస్తాను ఉండు. . ." అని బలవంత పెడుతున్న పార్వతిని వదిలించుకుని చెరనుంచి బయట పడ్డట్టుగా ఆ ఇంట్లోంచి ఇవతల పడింది సావిత్రి.

"ఈరోజు ఎంతటి దురదృష్టకరమైనరోజు! ఎటువంటి వార్త వినవలసి వచ్చింది!" అనుకుంటూంది దారిలో. ఆవార్త తనకు ఏవిధంగా విషాదకరమైనదో అర్థం కావటంలేదు ఆమెకు. 'తనకులేని సుఖ సంతోషాలు అతనికి లభ్యమైనాయన్న అసూయ తప్పితే తనలో ఏంలేదు!' అనుకుంది సావిత్రి.

. . . . . ఇంటికి వచ్చాక చాలా సేపటివరకు మామూలు మనిషి కాలేకపోయింది.

"అనుకూలవతి అయిన భార్యతోను, ఇద్దరు పిల్లలతోను ఏ విధమైన చీకు, చింత లేక సుఖంగా సంసారం చేస్తున్న అతని సంతోషంలో భాగం పంచుకో వలసిన హక్కు తనది. అది పార్వతిపరం అయింది. తను అనుభవించవలసిన సుఖాలన్నీ పార్వతి సొత్తయి నాయి. . . . . ." సావిత్రి దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది. ఆమె కళ్లల్లోకి ప్రయత్నించినా నీటిబొట్టు రావటం లేదు. నిరాశ, నిర్లిప్తత ఆమె మొహంలో చోటు చేసుకున్నాయి. మనస్సు ఎన్నడూ లేనంతగా వ్యథా పూరితమైపోయింది. 'తను ఇంతగా విచారపడటానికి కారణం వేరేఉంది.' అనుకుంది సావిత్రి నిజాన్ని తెలుసుకున్నట్టు.

. . . . . 'అతని సంసారం ఇలాకాక, మరోవిధంగా తను ఊహించిన విధంగా . . . అనాకారి భార్యతోను

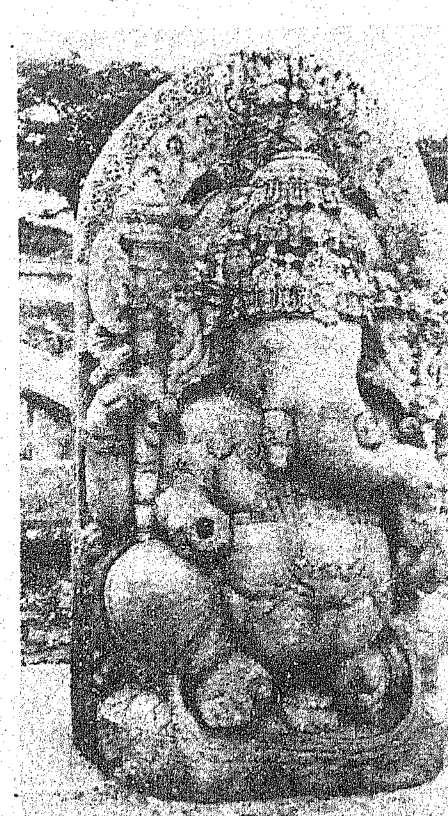

"తొండము నేకదంతమును...."
ఫోటో—బి. ఆర్. కె. మురళి (న్యూఢిల్లీ - 10)

ఆర్థిక బాధలతోను తనని మరిచిపోలేక వ్యథ చెందే అతని రూపం కనిపించి ఉంటే తనకి ఇంతబాధ ఉండేదికాదు!' సావిత్రి నిస్సహాయురాలిలా కన్నీరు కార్చింది. అతను తనకన్న ఎన్నోరెట్లు సుఖంగా జీవిస్తున్నాడు. అదే తన అసంతృప్తికి కారణమయింది. ఆ నిజాన్ని మనస్సు ఒప్పుకోకపోయినా అంతరాంతరాలలో మెదిలే కోర్కెను తను మరుగుపరచలేదు. . . . .

. . . . తన మనసులో మాట ఒప్పుకోవటానికే భయపడుతూ తన జీవితాన్ని, తన భవిష్యత్తునూ తేల్చుకోవటానికే భయపడుతూ జారిపోయిన అవకాశం కోసం బాధ పడుతూంది పిచ్చి సావిత్రి, శూన్యంగా ఆకాశంలోకి చూస్తూ. ★